

DE GAMLE TRÆER

På Tørning Mølle

En af de store naturoplevelser på Tørning Mølle er en vandring igennem mølleparken. Parken er anlagt af en tidligere møller.

Her står mange forskellige træer og pryder parken og den gamle borgbanke.

Træerne på Tørning Mølle er gamle træer. De fleste er plantet i starten af 1900 tallet, men et enkelt går helt tilbage til starten af 1800 tallet.

1 **Vortebirk** (*Betula pendula*)

Plantningsår 1920

Birkens blade kan samles i maj. De lysegrønne blade er gode at bruge i salat med f.eks. reven gulerod. Bladene indeholder en mængde C-vitamin samt en række mineralsalte og kan derfor bruges i stedet for persille. Saften fra birk har tidligere været brugt til at lave birkevin af.

2 **Nordmannsgran** (*Abies nordmanniana*)

Plantningsår 1900

Nordmannsgran stammer fra Kaukasus-landene og er indført i 1840. Den er karakteristisk fordi selv gamle træer, hvis de står frit, bevarer grenene helt ned til jorden, hvilket gør den almindelig som parktræ. Nordmannsgran er nok mest kendt som juletræ.

3 **Alm. Platan** (*Platanus x acerifolia*)

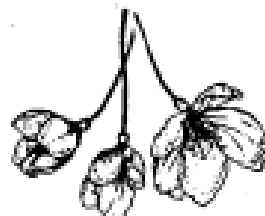
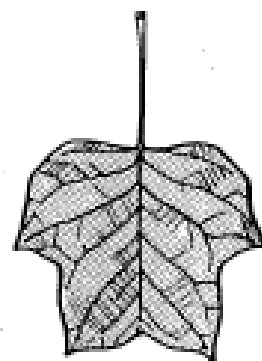
Plantningsår 1860

Den er kendt som allé- og vejtræ, da den ikke tager skade af luftforurening - og almindelig som by- og parktræ.

4 **Haveæble** (*Malus pumila*)

Plantningsår 1920

Haveæblet er kun en af de mange æblesorter, som vi har i dag. Æblet går langt tilbage i historien. Første gang vi hører om det, er æblet i Paradiset, som Eva og Adam spiser. Senere spiller det en stor rolle i sagn og overtro f.eks. Yduns æble, der skænkede de gamle nordiske guder evig visdom. Man ved med sikkerhed, at æblet siden stenalderen har været et kosttilskud til mennesker og dyr.

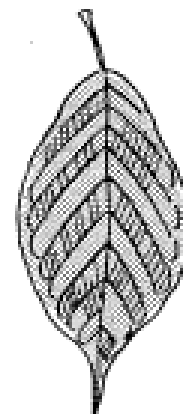

5 Taks (Taxus baccata)
Plantningsår 1940

Taksens bær og frø er giftige for mennesker og husdyr. Derimod nyder fuglene godt af dem og ved hjælp af fuglene spredes frøene. Bueskytternes langbuer blev fremstillet af seje, spændstige stykker taks, der kunne bøjes uden at knække.

6 Alm. Magnolie (Magnolia x soulangeana)
Plantningsår 1950

Magnolieblomster udsender en frugttagtig duft. Den er karakteristisk for træet, der bestøves af biller.

7 Nobilis (Abies procera)
Plantningsår 1900

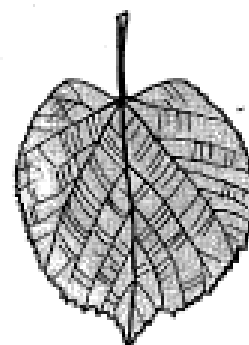
Nobilis er der også nogen, der vil kende under navnet Sølvgran. Den stammer fra Oregon og er indført til Europa omkring 1830 som parktræ. I dag er den en af de mest brugte træer til klipning af pyntegrønt.

8 Brogetbladet Ær (Acer pseudoplatanus variegatum)
Plantningsår 1880

Også kaldet ahorn. Det latinske navn hentyder til barkens lighed med platantræets bark. Indført i Danmark i 1765 fra Mellemeuropas bjergskove.

9 Småbladet Lind (Tilia cordata)
Plantningsår 1890

Tilbage i tiden har man overalt i landet plantet lind. Linden var et helligt træ, som man mente især beskyttede mod lynnedslag. Lindetræets blomster har en meget sødlig lugt, der tiltrækker bier og lindehonning skulle være noget af det fineste, man kan få. Lindeblade plukket i maj og juni kan bruges i salat. Man kan bruge blomsterne som først springer ud i juli. Man lader dem tørre i ca. tre uger og de giver en dejlig te.

10 Hægebøg (*Fagus silvatica pendula*)

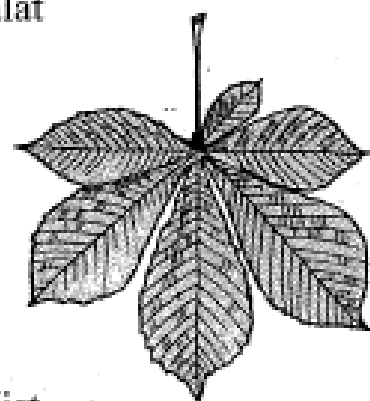
Plantningsår 1830

Bøgens latinske slægtsnavn *Fagus* har relation til udsangsordet "at æde". Mange steder samles bogene om efteråret til dyrefoder. Til menneskeføde egner de sig ikke direkte, men de kan behandles således, at de endda bliver et værdifuldt produkt. Dog må smagen af garvesyre fjernes ved kogning i vand eller med vanddampe. De skal afskalles, tørres i ovn og males til mel. Nu kan melet bruges til bagning af brød - to dele bøgemel til en del almindelig mel. De unge blade kan også bruges i salat om foråret.

11 Uægte Acacie (*Robinia pseudoacacia*)

Plantningsår 1880

Stammer fra det østlige og centrale USA, ca. indført til Danmark i 1836. Almindelig i haver, parker og anlæg i tiltagende omfang. Benyttes også langs gader og villaveje. Hist og her forsøgt i skovkultur.

12 Alm. Valnød (*Juglans regia*)

Plantningsår 1880

Nødderne knust med rudeblade og enebær i eddike indtages som værn mod pest - lægeråd fra 1533. Valnød menes indført i 1300 tallet og er blevet dyrket med henblik på spise- og lægemiddel fra 1500 tallet.

13 Ægte Kastanie (*Castanea sativa*)

Plantningsår 1800

Træet blev indført i munketiden. Barken nævnes i lægeråd fra begyndelsen af 1400 tallet. Hinden om selve kastaniens yderskal knuses og blandes med rødvin til maveplaster mod diarré. Den er mest kendt som spise-kastanie.

14 Alm. Magnolie (*Magnolia x soulangeana*)

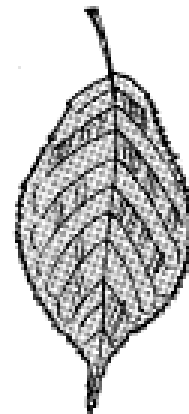
Plantningsår 1950

Se nr. 6!

15 Avnbøg (*Carpinus betulus*)

Plantningsår 1960

Avnbøg er ikke i familie med almindelig bøg, men en art helt for sig selv! I skovbruget er Avnbøgen kun lidt anvendt, dertil vokser den for langsomt. Derimod ses den ofte anvendt som hæk, da den tåler klipping bedre end den almindelige bøg.

16 Fuglekirsebær (*Prunus avium*)

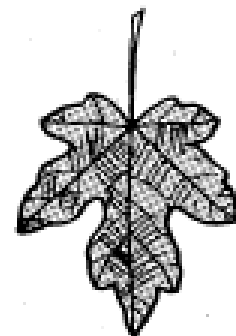
Plantningsår 1940

Bærrene er sortrøde - mindre end de forædlede arter, som vi har i haverne. De er velsmagende, men ikke så saftige. Bark, blade og frø har en bitter smag, som dog efter få øjeblikkes tygning bliver mere mandelagtig, hvilket skyldes indholdet af glykosiden, som ved tygning deler sig i bittermandelolie, druesukker og blåsyre. Blåsyre er giftigt og overdreven nydelse medfører forgiftning!

17 Navr (*Acer campestre*)

Plantningsår 1910

Navr forekommer ofte som en busk. Som træ bliver det 15 m højt. Navr anvendes ikke i skovbruget, men ofte i parker og haver - dels som fritstående prydræ - dels om hæk.

18 Gråpoppel (*Populus canescens*)

Plantningsår 1910

Gråpoppel kommer fra det sydlige Europa og Asien. Nogen mener, at den er en blanding mellem bævreasp og sølvpoppel, medens andre mener, at den er en selvstændig art med store variationer.

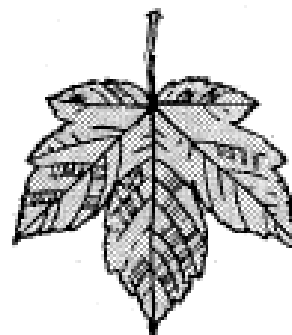
19 Småbladet Elm (*Ulmus carpinifolia*)

Plantningsår 1900

I den nordisk-germanske mytologi blev de først mennesker - manden Ask og kvinden Embla dannet af forholdsvis asken og elmen og Odin gav dem ånde og liv.

20 Ær (Ahorn) (*Acer pseudoplatanus*)

Plantningsår 1870

Se nr. 8!

21 Alm. Guldregn (*Laburnum anagyroides*)

Plantningsår 1950

Meget almindelig i haver, parker og anlæg. Selvsåede træer ses ofte.

22 Guldpyramide Elm (*Ulmus carpinifolia wredei*)

Plantningsår 1940

23 Blodbøg (*Fagus silvatica atropunicea*)

Plantningsår 1850

Variant af almindelig bøg med dybt røde blade.

24 Alm. Ædelgran (*Abies Alba*)

Plantningsår 1920

Alm. ædelgran er hjemmehørende i Syd- og Mellemeuropa og indført til Danmark af den hannoveranske forstmand J. G. von Langen i 1765.

25 Stilkeg (*Quercus robur fastigiata*)

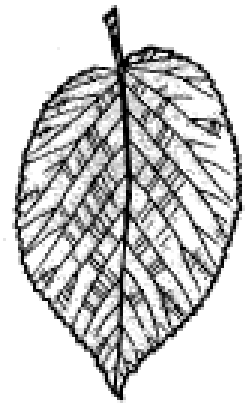
Plantningsår 1910

Egen er meget stærk og holdbar og har derfor været brugt til bygningstømmer, møbeltræ og skibsbygning i århundrede. Frugten fra eg hedder agern. Disse er nødder med stort næringsindhold. Det udnytter agernsnudebillen, hvis larver gnaver sig ud, når agernet falder til jorden, hvorefter de forpupper sig.

26 Duetræ (*Davidia involucrata*)

Plantningsår 1975

Duetræet bliver op til 10-15 m højt. Det har sit navn, fordi det får nogle store hvide blomster, der bevæger sig som flyvende duer i vinden. Træet er hjemmehørende i Kina.

27 Thuja (*Thuja plicata* x *Thuja standishii*)

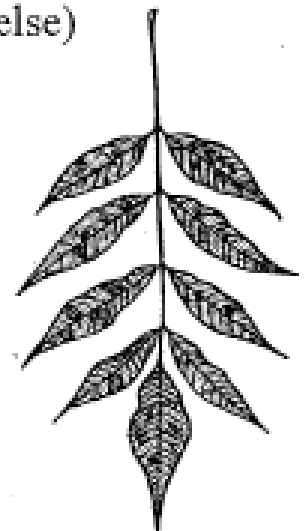
Plantningsår 1988 (Naturskolen Tørning Mølles indvielse)

Krydsning frembragt som led i forsøg med resistensforædling på Arboretet i Hørsholm, er i de senere år udplantet på adskillige danske skovdistrikter. De udvalgte typer har i vækstform og grenbygning størst lighed med *Thuja plicata*.

28 Thuja (*Thuja plicata*)

Plantningsår 1988 (Naturskolen Tørning Mølles indvielse)

Frøet er indsamlet i Missoula, Montana, USA. Ret almindelig i større haver og parker - især i landets sydlige og østlige egne. Mindre hyppig i villahaver. Store, smukke træer står f.eks. i parkerne på Knuthenborg, Gissselfeld, Gjorslev og Hofmannsgave - i fremtiden også hér! Plantet mange steder som skovtræ - især i Sydøstsjælland.

29 Amerikansk Ask (*Fraxinus americana*)

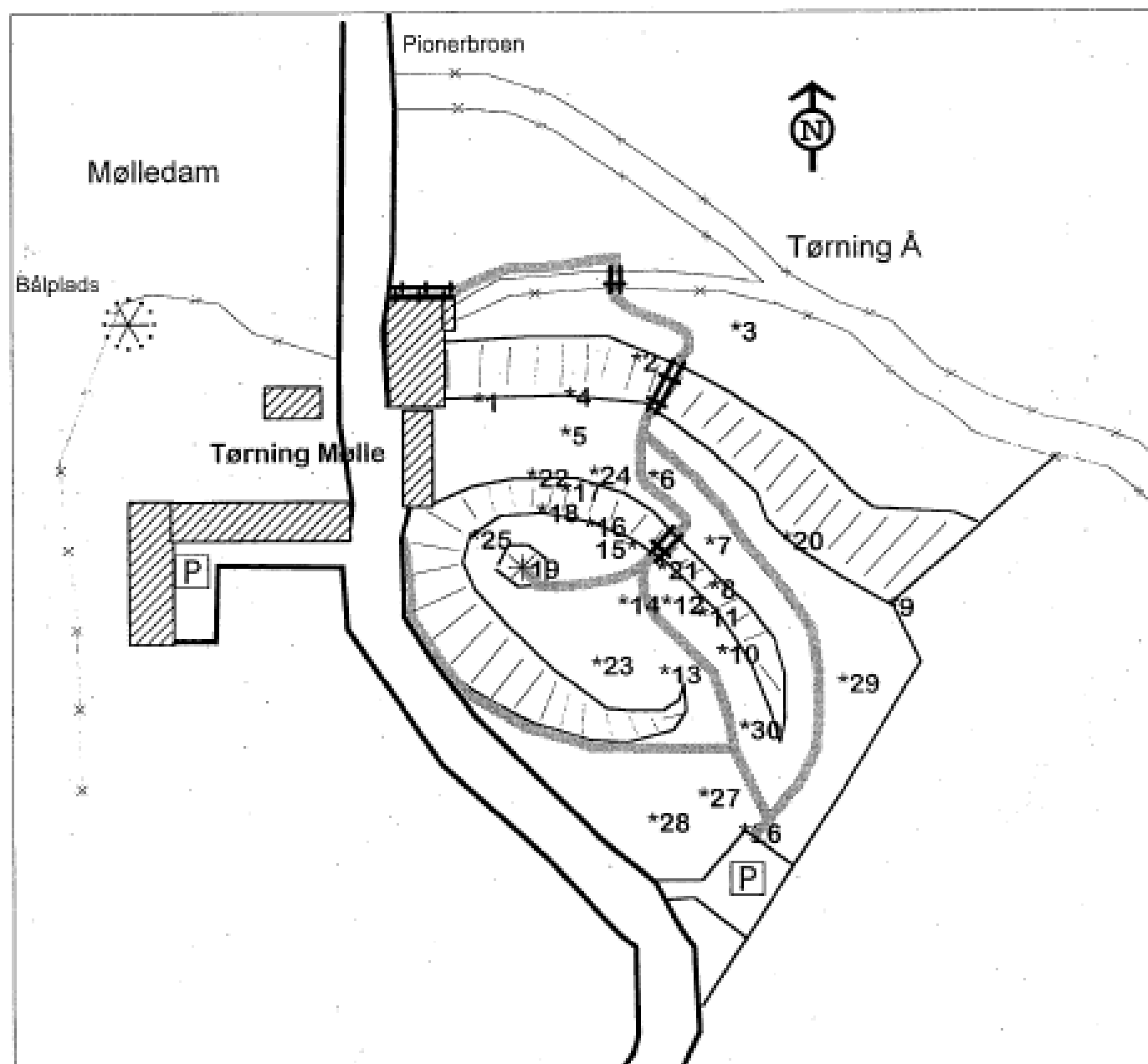
Plantningsår 1988 (Naturskolen Tørning Mølles indvielse)

Frøet er indsamlet i Montreal, Ontario, Canada. I Danmark meget sjælden! Dog i aboreter og botaniske haver, f.eks. i Botanisk Have i København.

30 Kæmpetræ (Mammutræ) (Sequoiadendron giganteum) Plantningsår 1991

Er i USA blevet fundet over 100 m høj og med 27 m i stammeomkreds. Kan blive op til 3.400 år gammel. I Danmark skadede eller dræbte de strenge vintre i fyrerne en del træer. Store træer i Danmark er meget sjældne, mens yngre træer ses hist og her, bl.a. hér! Sælges i de fleste planteskoler.

Haderslev Statsskovdistrikt

Sommer 1997